

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>ШЕВЧЕНКО К.В.</i> РОЗВИТОК УМІНЬ ТА НАВИЧОК УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ У МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ НА ПОЧАТКОВИХ ЕТАПАХ	383
<i>ШИПОВИЧ М.В.</i> ВИЗНАЧЕННЯ РОДУ ІМЕННИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	386
<i>ШКРІБА В.В., ГОРВАТ М.В.</i> ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	388
<i>ШКУРКО А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ПСИХОЛОГІЇ	391
<i>ШУТІЙ М. В., ЛАЛАК Н. В.</i> ЗНАЧЕННЯ ТРАДИЦІЙ ТА ЗВИЧАЇВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	393
<i>ЮШИН С.О.</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ КЕРІВНИКА НА ЗАСАДАХ ВРАХУВАННЯ ПОПЕРЕДЖЕНЬ З АФОРИЗМУ ГІППОКРАТА.....	395
<i>ЯЦЕНКО І.В., ІВАНИЦЬКА О.С., ЯЦЕНКО П.І.</i> СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ	398

3. Дмитренко Г. К. Українська мова / Г. К. Дмитренко. – Донецьк: БАО, 2005. – 136 с.
4. Дудик П. С. Українська мова. Ч.1.: підручник для педучилищ/ П. С. Дудик. – Київ: «Вища школа», 1988. – 382 с.
5. Новий довідник: Українська мова. Українська література. – К.: ТОВ «Казка», 2010. – 864 с.
6. Олійник О. Б. Українська мова / О. Б. Олійник. – К.: Вікторія, 1999. – 367с.
7. Сидоренко І. М. Українська ділова мова / І. М. Сидоренко. – К: Освіта, 2000. – 152 с.

**ШКРІБА В.В.,
ГОРВАТ М.В.**

Мукачівський державний університет, Україна

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Сучасна освіта ставить перед собою одне з головних завдань – формувати потребу до самонавчання та саморозвитку. Тенденції розвитку освіти, пов’язані з її реформуванням, включають у першу чергу завдання розвитку учнів з урахуванням їхнього внутрішнього потенціалу відповідно до кращих культурних традицій. В даний час формування у школярів природничої культури як компонента єдиної культури, стає в ряд важливих проблем фундаментальної освіти, вирішення якої необхідно починати вже в початковій школі. Саме початкова освіта закладає основу для культуротворчої діяльності людини, що росте. Підготовка школярів до використання знань у нестандартних ситуаціях, що тісно пов’язана з творчим розвитком дітей, та є складовою становлення культури їх діяльності – лейтмотив початкової школи XXI століття.

Змалку діти стають дослідниками, вони пізнають світ, роблять свої маленькі відкриття. Зокрема ці відкриття відбуваються через ігрову діяльність, вільний пошук. Коли діти переступають поріг школи, вони приміряють нову соціальну роль учня. І багато хто втрачає цю навичку дослідника, думаючи, що їм варто «вбирати» лише знання та вміння, які подають у школі. Сучасний випускник школи повинен мати практичні знання, необхідні для успішної реалізації та адаптації в соціумі. Для вирішення цього завдання необхідно сприяти розвитку в учнів здатності самостійно добувати

нові знання та самовдосконалюватись. Застосування інноваційних педагогічних засобів головне завдання сучасного педагога. У молодшому шкільному віці закладається фундамент умінь активної творчої самостійної діяльності.

У Державному стандарті початкової освіти значна увага приділяється дослідницькій діяльності. У процесі дослідницької діяльності формуються багато ключових компетенцій, прописаних у Стандарті: особистісні, комунікативні, регулятивні, пізнавальні.

В даний час дослідницький метод навчання слід розглядати як один з основних шляхів пізнання, що найбільш повно відповідає природі дитини та сучасним завданням навчання. У ньому закладено власний дослідницький пошук, а не засвоєння дітьми готових знань, поданих педагогом. Дослідження молодшого школяра, так само як і дослідження дорослого наукового співробітника, включає основні елементи: виділення проблеми, вибір теми дослідження, постановку цілей і завдань, вироблення гіпотези, пошук рішень проблеми, роботу з інформацією (її аналіз і синтез), узагальнення даних, написання роботи та її захист.

Використовуючи методи дослідження у навчанні молодших школярів, можна виявити деякі особливості. Найголовніше – учень сам має «запалитися» цим дослідженням. Марно змушувати його виконати роботу. Багато учнів мають навички від природи. Тому, починаючи роботу над дослідженнями, варто опиратися на ті теми, які будуть цікаві учням.

Дослідницька діяльність у початковій школі відкриває можливості для формування життєвих навичок, стимулює творчі можливості, розвиває самостійність, формує потребу у самореалізації та самовираженні. Також, не маловажний аспект – процес навчання виходить за стіни школи. Для школи пріоритетним стає включення дитини на самостійне пізнання зв'язків і закономірностей навколишнього світу на доступному йому рівні.

Ідеї дослідницького методу активно почали пропагувати у педагогіці наприкінці XIX століття. Біолог А. Герд, історик М. Стасюлевич, хімік Р. Армстронг, дослідник Т. Гекслі у Великобританії сформулювали загальну ідею методу, що називався у різних педагогів евристичним, лабораторно-евристичним, науково-випробувальним, методом лабораторних уроків, природничо-дослідницьким принципом, і т.д. Проникаючи у практику навчання, дослідницький метод сприяв ліквідації системи навчання матеріалу, формування підготовки до самостійної розумової діяльності школярів, створював у школі атмосферу захопленості вченням, доставляв учням радість самостійного пошуку та відкриття. Велику роль у впрова-

дження дослідницького методу у вітчизняній педагогічній практиці зіграли Т. Байбара, О. Біді, О. Ліннік, К. Ягодовський, та ін. Проте достатньої теоретичної бази набув дослідницький метод навчання і став єдиним універсальним методом навчання в 20-х рр. н. Крайні захоплення дослідницьким методом були використані в 1931-32 рр., проте, конфліктні наукові рекомендації про доцільність збереження дослідницького методу, призвели до заміни їх у практиці школи методами інформаційного викладу матеріалу вчителем і репродуктивної діяльності учнів. Наприкінці 50-х років, посилювалась увага дослідників до активізації пізнавальної діяльності учнів (Б. Єсіпов, М. Данилов, М. Скаткін), на початку 60-х рр. в умовах науково-технічного розвитку та суспільних потреб в інтелектуальному потенціалі ідеї дослідницького методу була відновлена та отримала подальший розвиток.

При реалізації дослідницького методу в учнів формуються такі елементи творчої діяльності, як самостійне перенесення знань та умінь у нову ситуацію, бачення завдання у знайомій ситуації, виявлення нової функції та структури об'єкта, самостійне комбінування з відомих способів діяльності нового, альтернативний підхід до пошуку вирішення проблеми. Зазначені процедури творчої діяльності виявляються під час вирішення завдань, які передбачають пошук нестандартного способу вирішення. Це можуть бути короткі текстові завдання, питання, що передбачають наявність в учнів деякого вихідного фонду знань і умінь; дослідження, більш-менш тривалого характеру, в лабораторії, на шкільних географічних та біомайданчиках, агроділянці тощо; постановка задачі для її вирішення на основі викладу вчителя, тексту підручника, додаткової літератури і т.д.

Список використаних джерел

1. Савенков А.І. Дослідницьке навчання та проектування у сучасній освіті // Дослідницька робота школярів. 2004. №1. С. 22-32.
2. Я досліджую світ : підручники інтегрованого курсу для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) / О. В. Волощенко, О. П.Козак, Г. С. Остапенко Київ : Світич, 2019.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>